

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 นิยามของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่าน ให้คำจำกัดความของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ Kindleberger (1966) กล่าวว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้เป็นเจ้าของเงินทุนมีส่วนในการจัดการ การเคลื่อนย้ายเงินทุนอาจเป็นในรูปของการออกพันธบัตร การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ การให้สินเชื่อระยะสั้นในรูปแบบต่างๆ และในรูปของการลงทุนโดยตรง

ข้อแตกต่างระหว่างการลงทุนโดยตรงกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นการลงทุนที่ประกอบด้วย การควบคุมกิจการ รวมทั้งการใช้เทคนิควิชาการ อีกนัยหนึ่งของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ การที่ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนประกอบกิจการ โดยมีส่วนเป็นเจ้าของและจัดการในกิจการที่เข้ามาลงทุน

ในบางกรณีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้น ไม่ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุน (Capital Movements) ระหว่างประเทศมากนัก นั่นคือบางรายไม่ได้นำเงินไปลงทุนเลยแต่กู้ยืมจากตลาดท้องถิ่น หรือนำเงินจากผลกำไรของเงินทุนที่เคยลงทุนอยู่แล้วมาลงทุนใหม่อีกครั้งหนึ่ง

นอกจากนี้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอาจเป็นไปได้สองทิศทางพร้อมๆกัน เช่น ชาวญี่ปุ่นทำการลงทุนในประเทศแคนาดา และในขณะเดียวกันนั้นชาวแคนาดาก็ทำการลงทุนในประเทศญี่ปุ่น จะเห็นว่าการลงทุนในลักษณะนี้มีความแตกต่างกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนประเทศแบบอื่นๆ ซึ่งขึ้นกับความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยหรือการขาดแคลนเงินทุนระหว่างประเทศผู้รับทุน ในกรณีดังกล่าวนี้การเคลื่อนย้ายเงินทุนจะเป็นการเคลื่อนย้ายในทิศทางเดียวคือ จากแหล่งที่มีเงินทุนมากไปสู่แหล่งที่มีเงินทุนน้อย

Bo Sodersten (1970) ได้ให้นิยามเพิ่มเติมอีกว่าการลงทุนในสองทิศทางดังกล่าวจะเกิดขึ้นระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้ว สำหรับการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศจากประเทศด้อยพัฒนาไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วจะมีน้อยมาก โดยที่การลงทุนจากประเทศด้อยพัฒนาไปสู่

ประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) ซึ่งประเทศพัฒนาแล้วจะทำการลงทุนโดยตรงในประเทศกำลังพัฒนามากกว่าซึ่งเป็นการลงทุนฝ่ายเดียว

ส่วน Caves (1971) ได้ให้นิยามในทำนองเดียวกันกับที่ Kindleberger (1966) ว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นความต้องการของประเทศที่เข้าไปลงทุน เพื่อทำการควบคุมกิจการที่ตั้งอยู่ต่างประเทศ โดยผู้ที่ไม่ใช่คนพื้นเมืองของประเทศนั้นๆ ซึ่งการลงทุนดังกล่าวจะเป็นการเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งเรียกว่า ทุนเรือนหุ้น (Equity Capital) รวมทั้งการประกอบการและความรู้ทางเทคนิควิชาการ (Technology Knowhow) ซึ่งเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในอุตสาหกรรม (Production Knowhow)

Dunning (1972) ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการลงทุนในหลักทรัพย์ว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะเป็นการลงทุนของบริษัท (Business Enterprise) ซึ่งจะมีอำนาจในการควบคุมกระบวนการตัดสินใจในกิจการที่ตนเข้าไปลงทุน แสดงให้เห็นว่ามีสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากเงินทุนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ การลงทุนโดยตรงซึ่งอาจจะเป็นการบริหาร การจัดการ ตลอดจนการถ่ายทอดทางเทคโนโลยี (Technology Transfer) ในกิจการนั้นๆ

จากนิยามของ Dunning (1972) จะคล้ายคลึงกับนิยามของ Kojima (1973) ที่ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคือการนำเอาเงินทุน ความชำนาญในการบริหาร ความรู้ทางเทคนิควิชาการไปสู่ประเทศผู้รับทุน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้รับการพัฒนามาจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ โดยเริ่มจากนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก (Classic) คือ Adam Smith ได้เสนอทฤษฎีของความได้เปรียบของการแบ่งงานกันทำในระดับภายในประเทศ และนำไปสู่การอธิบายในระดับระหว่างประเทศ นั่นคือทฤษฎีของความได้เปรียบจะก่อให้เกิดการค้าระหว่างประเทศแบบเสรีได้ ถ้ามีความได้เปรียบในด้านต้นทุนอย่างสมบูรณ์ (Absolute Advantage) ต่อมา David Ricardo ได้เสนอทฤษฎีของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) กล่าวว่าการได้เปรียบถูกกำหนดมาจากความแตกต่างในผลิตภาพของแรงงานในแต่ละประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างประเทศและนำไปสู่ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

หลังจากนั้นได้มีนักเศรษฐศาสตร์คือ เฮกเซอร์ โอลิน (Heckscher Ohlin) ได้เสนอทฤษฎี Factor Endowment ได้อธิบายถึงสาเหตุที่ประเทศต่างๆ มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ยังอธิบายถึงการเกิด

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร เนื่องจากข้อสมมติของทฤษฎีคือ การที่ปัจจัยการผลิตไม่สามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ ฟังก์ชันการผลิตเหมือนกันทุกประเทศ ประกอบกับการไม่มีต้นทุนทางธุรกรรม (Transaction Cost) และไม่มีกำแพงภาษี จะเห็นว่าไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันนี้ได้มีทฤษฎีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวาง นั่นคือทฤษฎีวิวัจจักรผลิตผล (Product Cycle Theory)

2.2 ทฤษฎีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศตามวัจจักรของผลิตผล (Product Cycle Theory)

นักเศรษฐศาสตร์ที่ให้ความสำคัญในประเด็นนี้ คือ Ramon Vernon (1966)¹ ได้อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และวัจจักรของการผลิตในเรื่องของการเกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นมาและมีขั้นตอนต่างๆ กัน นั่นคือการเริ่มทำการผลิตในประเทศ ความต้องการของตลาดในประเทศขยายตัว ทำให้การผลิตมีขนาดใหญ่อขึ้นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง จนกระทั่งมีความสามารถที่จะส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศได้และในที่สุดจะเข้าไปทำการลงทุนในต่างประเทศโดยตรง ซึ่ง Vernon ได้แบ่งขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวเป็น 6 ช่วง ดังต่อไปนี้

1. ช่วงการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่

เมื่อประเทศหนึ่งสามารถคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นมา และในช่วงนี้ประเทศนั้นจะมีฐานะเป็นเหมือนผู้ผูกขาดในการผลิต โดยปกติแล้วผลิตภัณฑ์ใหม่นี้จะเห็นสินค้าที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้สูง แสดงให้เห็นว่าเป็นช่วงที่ประเทศผู้ผลิตได้ผลประโยชน์อย่างเต็มที่เนื่องจากยังไม่มีผู้ผลิตรายใดเข้ามาเป็นคู่แข่ง อย่างไรก็ตามการผลิตในช่วงนี้เป็นการผลิตเพื่อตอบสนองต่อตลาดภายในประเทศเป็นหลัก และเมื่อตลาดขยายกว้างขึ้นก่อให้เกิดการผลิตนั้นขยายเป็นการผลิตที่มีขนาดใหญ่ได้ (Mass Production) ทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาดและต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง จนกระทั่งการผลิตนั้นตอบสนองต่อตลาดภายในประเทศอย่างเพียงพอการผลิตจึงพัฒนาเข้าสู่ช่วงที่ 2

¹ Vernon R., "International Investment and International Trade in the Product Cycle," *Quarterly Journal of Economic* 80 (May 1966): 190-207.

2. ช่วงของการส่งออกผลิตภัณฑ์

เป็นช่วงที่ประเทศผู้คิดค้นผลิตภัณฑ์ขยายการผลิตออกสู่ตลาดต่างประเทศ และช่วงนี้เองที่เป็นช่วงที่ประเทศอื่นๆ เริ่มคิดค้นผลิตภัณฑ์ขึ้นได้เช่นกัน ดังนั้นความสามารถในการขยายการส่งออกเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นกับความแตกต่างของเทคโนโลยีในการผลิตระหว่างประเทศผู้คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่และประเทศอื่นๆ ซึ่งความแตกต่างนี้จะสะท้อนออกมาในรูปของความสามารถในการลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลงได้ แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มอำนาจในการแข่งขันในตลาดโลกได้เช่นกัน

3. ช่วงเคลื่อนย้ายการผลิต

เมื่อกลุ่มประเทศผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์นั้นมีความต้องการเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับตลาดภายในประเทศมีขนาดใหญ่ขึ้น และมีขนาดใหญ่เพียงพอที่ประเทศผู้คิดค้นผลิตภัณฑ์จะเข้าไปทำการผลิตในประเทศกลุ่มนี้โดยตรง ดังนั้นประเทศผู้คิดค้นผลิตภัณฑ์ก็จะเคลื่อนย้ายการผลิตโดยเข้าไปลงทุนทำการผลิตในประเทศกลุ่มนั้นโดยตรงเพื่อลดต้นทุนบางอย่าง เช่น ต้นทุนการขนส่ง ภาษีนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบ หรือการเข้าใช้ทรัพยากรบางอย่างในประเทศผู้ลงทุนนั้น

อย่างไรก็ตามการลงทุนนั้นจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นกับปัจจัยต่างๆ หลายประการ ได้แก่ ความยืดหยุ่นของรายได้ต่อความต้องการสินค้านั้น ขนาดของตลาดมีขนาดใหญ่เพียงพอและคุ้มค่าที่จะทำการลงทุนหรือไม่ ตลอดจนช่องทางขยายตลาดในอนาคตและนโยบายของรัฐบาลในประเทศที่จะเข้าไปลงทุน

4. ช่วงการผลิตเกิดขึ้นในประเทศผู้นำเข้าเดิม (ประเทศกลุ่มที่ 2)

เมื่อการผลิตจากนักลงทุนของประเทศผู้ผลิตได้ขยายการผลิต ที่เกินความต้องการภายในประเทศนั้นก็ทำการขยายการส่งออกสู่ประเทศกลุ่มที่ 3 ต่อไป และด้วยช่องทางที่เพียงพอจะขยายตลาดต่อไปในอนาคตจึงทำให้การส่งออกไปยังประเทศกลุ่มที่ 3 มีมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศผู้คิดค้นมีส่วนแบ่งในการส่งออกลดลง จะเห็นว่าในช่วงนี้ประเทศกลุ่มที่ 2 มีบทบาทในฐานะเป็นผู้ส่งออกแทนประเทศผู้คิดค้น

5. ช่วงที่ประเทศผู้คิดค้นผลิตภัณฑ์เป็นประเทศผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์

เนื่องจากผู้ผลิตในประเทศกลุ่มที่ 2 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตมากกว่าประเทศผู้คิดค้นผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นผลมาจากต้นทุนการผลิตต่อหน่วยที่ต่ำกว่าและมาตรการคุ้มครองผู้ผลิตในรูปแบบต่างๆ อันเกิดจากนโยบายของรัฐบาลในประเทศกลุ่มที่ 2 ที่ให้การสนับสนุนโดยการให้สิทธิพิเศษ ตลอดจนการปกป้องอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ทำการผลิตในประเทศทำให้มีความสามารถเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกด้วย ในช่วงนี้เองที่ประเทศผู้คิดค้นผลิตภัณฑ์จะกลายเป็นประเทศผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์จากประเทศกลุ่มที่ 2 แทน

6. ช่วงที่มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตอย่างแพร่หลาย

ในช่วงนี้จะมีทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการลอกเลียนแบบทำให้ประเทศกลุ่มที่ 3 มีการพัฒนาในด้านการผลิตเพิ่มขึ้นจึงทำการผลิตภายในประเทศได้ เมื่อเวลาผ่านไปได้ระยะหนึ่งประเทศในกลุ่มที่ 3 จะมีการผลิตที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นประเทศผู้ส่งออกได้

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ถูกนำเป็นตัวอย่างมากที่สุด เนื่องจากเป็นประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรอยู่ในระดับสูง (High Income) ประชาชนส่วนใหญ่มีอำนาจซื้อสูงและตลาดภายในประเทศมีขนาดใหญ่มาก ในขณะเดียวกันประเทศสหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มาก นอกจากนี้ยังเป็นประเทศที่มีแรงงาน มีความชำนาญในด้านวิทยาศาสตร์และด้านวิศวกรรมมาก จึงทำให้เป็นประเทศที่มีโอกาสสูงในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ตลอดเวลา

ทฤษฎีการลงทุนระหว่างประเทศของ Vernon นั้นนับว่าเป็นทฤษฎีที่มีความก้าวหน้าในแง่ที่ว่าทฤษฎีวัฏจักรผลิตผลนี้ แสดงให้เห็นถึงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมิได้เกิดจากการที่กิจการนั้นมีอำนาจในการผูกขาดหรือมีความได้เปรียบทางด้านเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังสามารถเกิดจากปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ ต้นทุนการผลิตและตลาดในประเทศที่จะเข้าไปลงทุนทำการผลิตสินค้านั้น

2.3 ฟังก์ชันการลงทุน (Investment Function)

จะเห็นว่าประเทศต่าง ๆ มีการลงทุนในระดับต่างกันนั้นนอกจากจะขึ้นกับมูลค่าเพิ่มภายในประเทศหรือระดับรายได้ภายในประเทศเองแล้ว ยังขึ้นกับตัวแปรอื่นอีกซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวกับระดับการลงทุนให้อยู่ในรูปฟังก์ชันได้ดังนี้

$$I = f(Y, i, r, P, U)$$

เมื่อ I คือ รายจ่ายเพื่อการลงทุนทั้งหมดในขณะใดขณะหนึ่ง

Y คือ รายได้

i คือ อัตราดอกเบี้ย

r คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุน

P คือ อัตราเงินเฟ้อ

U คือ ตัวแปรอื่นๆ

ผลของการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรข้างต้นนั้นมีผลต่อตัวแปรตาม (I) คือ ระดับการลงทุนดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนและรายได้

รายจ่ายในการลงทุนในขณะใดขณะหนึ่งจะมีค่ามากหรือน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นกับรายได้ของผู้ลงทุน ถ้าระดับรายได้สูงขึ้นรายจ่ายเพื่อการลงทุนก็สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าระดับรายได้ต่ำรายจ่ายในการลงทุนก็จะต่ำด้วย ดังนั้นความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทางบวก

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายในการลงทุนกับตัวแปรอื่นๆ จะพบว่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ หรือรายได้ประชาชาติเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อรายจ่ายในการลงทุนมากกว่าตัวแปรอื่น เนื่องจากในขณะใดขณะหนึ่งถ้าระดับรายได้ประชาชาติสูงซึ่งเป็นตัวชี้ (Indicator) เบื้องต้นว่าประชาชนมีเงินออมและยังแสดงถึงอำนาจซื้อ ทำให้เกิดสิ่งดึงดูดใจให้ผู้ผลิตทำการลงทุนผลิตสินค้าและบริการต่างๆ อย่างกว้างขวางในระบบเศรษฐกิจ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนกับอัตราดอกเบี้ย

ในทางเศรษฐศาสตร์อัตราดอกเบี้ยเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการกำหนดระดับของรายจ่ายในการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเป็นต้นทุน

ประเภทหนึ่งของผู้ลงทุนในการผลิตสินค้าและบริการ ถ้าในขณะใดขณะหนึ่งนั้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงขึ้นหรือต่ำลงย่อมทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นหรือต่ำลงเช่นเดียวกัน นั่นคือในช่วงที่อัตราดอกเบี้ยสูง ต้นทุนในการลงทุนจะมีค่าสูงทำให้ผู้ลงทุนไม่มีแรงจูงใจที่จะทำการขยายการผลิตหรือลงทุนเพิ่มเติม ในทางตรงกันข้ามถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำลงย่อมทำให้ต้นทุนในการลงทุนมีค่าต่ำลงส่งผลให้มีการลงทุนที่สูงขึ้น ดังนั้นรายจ่ายเพื่อการลงทุนในระบบเศรษฐกิจในขณะใดขณะหนึ่งจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

อัตราผลตอบแทนหรือกำไรที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุนเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งต่อรายจ่ายในการลงทุนในขณะใดขณะหนึ่ง การลงทุนในสินค้าใดก็ตามที่ให้ผลตอบแทนในอัตราที่สูงย่อมจะดึงดูดให้ผู้ลงทุนรายใหม่เข้าไปร่วมทำการผลิตสินค้าชนิดนั้นมากขึ้นหรือมีผลทำให้ผู้ผลิตรายเดิมทำการขยายขนาดการผลิตของตน การขยายขนาดการผลิตของผู้ผลิตรายเดิมหรือการเข้ามาร่วมทำการผลิตของผู้ลงทุนรายใหม่ แสดงให้เห็นว่ารายจ่ายในการลงทุนเพื่อผลิตสินค้าและบริการนั้นมีมากขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งในระบบเศรษฐกิจนั้นมีการผลิตสินค้ามากเกินไปเกินความต้องการ นั่นคือเกิดอุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) ในสินค้าและบริการชนิดนั้นเมื่อเทียบกับอุปสงค์ (Demand) ของประชาชน ทำให้อัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนของผู้ลงทุนที่ตามมาในช่วงหลัง มีค่าลดลงตามลำดับ เราเรียกอัตรารอผลตอบแทนที่ลดลงจากการลงทุนเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยนี้ว่า “ประสิทธิภาพหน่วยสุดท้ายของทุน” (Marginal Efficiency of Capital or Rate of Return over Cost : MEC)

ในการพิจารณาการลงทุนในสินค้าประเภททุน ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือ เพื่อทำการผลิตสินค้าต่าง ๆ ว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุนเพียงใดนั้น จะใช้วิธีการเปรียบเทียบระหว่างอัตราดอกเบี้ย (i) กับอัตราผลตอบแทน (r) ถ้าหากอัตราดอกเบี้ย (i) สูงกว่าอัตราผลตอบแทน (r) การกู้เงินมาลงทุนก็จะไม่คุ้มค่า แต่ถ้ามีเงินอยู่แล้วก็ควรฝากธนาคาร โดยอาจนำไปให้ผู้อื่นกู้เองเลย ซึ่งจะเป็นการกระทำที่ดีกว่าการนำเงินนั้นมาลงทุนเพื่อผลิตสินค้า ในทางตรงกันข้ามถ้าอัตราดอกเบี้ย (i) มีค่าต่ำกว่าอัตราผลตอบแทน (r) การกู้เงินมาลงทุนเพื่อผลิตสินค้าก็ย่อมจะคุ้มค่าหรือถ้ามีเงินอยู่แล้วก็นำเงินนั้นมาลงทุนเพื่อผลิตสินค้าซึ่งจะทำให้ได้ผลกำไรสูงกว่าการนำเงินนั้นไปให้กู้ จะเห็นได้ว่าอัตราดอกเบี้ยและอัตราผลตอบแทนต่างแสดงให้เห็นถึงต้นทุนของการลงทุน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการลงทุน ดังนั้นจึงสามารถใช้อัตราดอกเบี้ยเพื่อแสดงถึงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเลยก็ได้

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนกับอัตราเงินเฟ้อ

ในการลงทุนเพื่อผลิตสินค้านั้นจะต้องใช้ปัจจัยการผลิต แต่ถ้าในขณะใดขณะหนึ่งนั้นเกิดภาวะเงินเฟ้ออันเนื่องมาจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น เช่น สหภาพแรงงานเรียกร้องค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นโดยไม่ได้เพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ของคนงานให้สูงขึ้น หรือหน่วยธุรกิจตั้งราคาให้สูงขึ้นเพราะต้องการกำไรที่มากขึ้น จึงทำให้ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงและการที่ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงนั้นมีผลให้ต้นทุนการผลิตต่อผลผลิตหนึ่งหน่วย (Marginal Cost) มีค่าสูงขึ้น ดังนั้นผู้ลงทุนที่ทำการผลิตสินค้าไม่ต้องการที่จะขายผลผลิตในราคาเดิมจึงมีผลให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้นและเมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นไปเรื่อยๆก็จะเกิดภาวะเงินเฟ้อ เราเรียกการเกิดภาวะเงินเฟ้อในลักษณะเช่นนี้ว่า ภาวะเงินเฟ้ออันเกิดจากอุปทาน (Supply Inflation)

การเกิดเงินเฟ้อนั้นนอกจากเกิดจากทางด้านอุปทานแล้ว ยังสามารถเกิดจากทางด้านอุปสงค์ในสินค้านั้นสูงขึ้น เนื่องจากในสภาพความเป็นจริงนั้นเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อแล้วเป็นการยากที่จะแยกได้ว่าภาวะเงินเฟ้อนั้นเกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งโดยเฉพาะ

ไม่ว่าการเกิดเงินเฟ้อนั้นจะเป็นผลมาจากสาเหตุใดก็ตามล้วนทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อปริมาณสินค้าที่ขายได้ลดลงและมีผลต่อระดับการลงทุนในช่วงเวลาต่อไปลดลง จะเห็นได้ว่าการลงทุนกับภาวะเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ความหมายของมูลค่าเพิ่ม (Value Added)

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้มูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงถึงรายได้ประชาชาติ ดังนั้นจึงขออธิบายความหมายของมูลค่าเพิ่มว่าไม่ได้มีความหมายแตกต่างไปจากความหมายของรายได้ประชาชาติเลย นั่นคือ

เมื่อพิจารณาในประเทศผู้รับทุน (Capital Receiving Country) ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องการเงินออมจากต่างประเทศ เนื่องจากข้อจำกัดด้านเงินออมภายในประเทศ หรือความไม่พอเพียงของเงินออมที่เกิดจากคนในประเทศนั้นนั่นเอง

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศต่างๆ นั้น จะมีระดับการออมภายในประเทศมากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นกับระดับรายได้เป็นสำคัญ และจากทฤษฎีตัวเร่งของการลงทุน (Accelerator Model of Investment)² ที่ว่า ระดับรายได้หรือระดับผลผลิตในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งนั้นจะมีผล

² Branson, William H., *Macroeconomics Theory and Policy*, (Illinois: Richard D. Irwin, Inc. 1978), pp.460-471.

ต่อระดับการลงทุนในทิศทางเดียวกันโดยผ่านกลไกคันตัวเร่ง (Accelerator Mechanism)

ระดับผลผลิตในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งนั้นก็คือ มูลค่าของสินค้าและบริการในขั้นสุดท้ายที่ผลิตได้ในเวลานั้น มีค่าเท่ากับรายได้รวมที่ตกไปถึงปัจจัยการผลิตหรือบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและบริการเหล่านั้น เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้รับรายได้มาแล้วก็จะใช้เงินไปในรูปแบบที่ต่างกันไปตามที่เขาต้องการในฐานะผู้บริโภคหรือในฐานะผู้ลงทุน กล่าวคือเขาอาจจะใช้จ่ายเงินไปในการอุปโภคบริโภคทั้งหมดหรืออาจจะใช้จ่าย เพื่อการบริโภคบางส่วนก็ได้และนำไปลงทุนบางส่วน ซึ่งการนำไปลงทุนนั้นอาจเป็นไปได้ทั้งการลงทุนทางตรงและการลงทุนทางอ้อม การลงทุนทางตรงนั้นทำได้โดยการผลิตสินค้าและบริการนั้น ส่วนการลงทุนทางอ้อมทำได้โดยการฝากเงินที่ธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นกู้ยืมจากธนาคารไปลงทุน จะเห็นได้ว่ารายจ่ายรวมของบุคคลเหล่านี้คือรายได้ประชาชาตินั่นเอง

การคำนวณรายได้ประชาชาติจากด้านผลผลิต (Product Approach) การคำนวณรายได้ประชาชาติทางด้านรายได้ (Income Approach) และการคำนวณรายได้ประชาชาติทางด้านรายจ่าย (Expenditure Approach) ไม่ว่าจะคำนวณรายได้ประชาชาติทางใดก็ตามจะต้องได้จำนวนเท่ากัน³ ซึ่งการคำนวณโดยหาจากมูลค่าเพิ่ม (Value Added) นั้น เป็นวิธีหนึ่งในการคำนวณรายได้ประชาชาติทางด้านผลผลิต นอกเหนือจากวิธีการคำนวณจากมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (Final Product)

สาเหตุที่ต้องคำนวณจากมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการในขั้นตอนการผลิตต่าง ๆ นั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการนับซ้ำ ซึ่งคำนวณได้โดยการนำเอามูลค่าเพิ่มของปัจจัยการผลิตหรือสินค้าชั้นกลาง (Intermediate Product) ทั้งหมด ที่นำไปผลิตเป็นสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายภายในระยะเวลาหนึ่งปีมารวมกัน

มูลค่าเพิ่มของปัจจัยการผลิต หมายถึง มูลค่าหรือราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้นจากการที่เราเอาปัจจัยการผลิตดังกล่าวไปผลิตเป็นสินค้าใหม่

ในการคำนวณหามูลค่าเพิ่มของปัจจัยการผลิตหาจากมูลค่าของปัจจัยการผลิต ที่นำมาผลิตหักออกจากมูลค่าของสินค้าใหม่ที่ผลิตแล้วซึ่งจะเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือเป็นสินค้าชั้นกลาง

$$\text{มูลค่าเพิ่ม} = \text{มูลค่าของสินค้าขั้นสุดท้าย} - \text{มูลค่าของปัจจัยการผลิต}$$

³ รัตนา สายคณิต . มทเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น . พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช , 2537) . หน้า 13-43 .

ในทางปฏิบัติ การคำนวณหามูลค่าเพิ่มจะเป็นลำดับขั้นคอน เนื่องจากในการผลิตนั้นจะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ ตามลำดับกัน ซึ่งมูลค่าเพิ่มทั้งหมดมีค่าเท่ากับ มูลค่าของรายจ่ายรวม ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้างแรงงาน ดอกเบี้ย ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา ค่าภาษี และผลกำไร ดังนั้นรายจ่ายรวมดังกล่าวก็คือ รายได้ที่บุคคลต่างๆ มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าชนิดนั้นนั่นเอง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นการคำนวณหามูลค่าเพิ่มจากการผลิตสินค้าเพียงประเภทเดียว ถ้าหากนำมูลค่าเพิ่มของการผลิตทั้งหมดที่ผลิตได้ในประเทศจะได้ค่าของมูลค่าเพิ่มทั้งหมดภายในประเทศ (Total Value Added) ซึ่งมีค่าเท่ากับรายได้รวม (Income Payment) หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) และเมื่อรวมรายได้สุทธิต่างประเทศเข้าไปแล้ว ก็จะได้มูลค่าของผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Gross National Product : GNP)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรม ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทย ได้มีผู้ทำการศึกษาถึงผลต่อด้านต่างๆ ได้แก่ ผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติ ดุลการชำระเงิน และการจ้างงาน เป็นต้น ผลการศึกษาที่ผ่านมาจะแตกต่างกันไปตามระยะเวลาที่ทำการศึกษา ขนาดและประเภทของตัวอย่าง

การศึกษาผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีผู้ทำการศึกษามากมาย Karel Jansen¹ (1995) ได้ทำการศึกษาโดยใช้ประเทศไทยเป็นตัวอย่างในการศึกษาถึงผลกระทบทางด้านมหภาคของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ทำการศึกษาในช่วง พ.ศ. 1987-1991 โดยศึกษาถึงผลกระทบต่อการลงทุนภาคเอกชน พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เน้นการส่งออกก่อให้เกิดผลดีกับการลงทุนของภาคเอกชน โดยผ่านผลทางด้านตัวทวี (Multiplier Effect) และผลของตัวเร่ง (Accelerator Effect) ส่งผลให้รายได้และการลงทุนมากขึ้น และยังทำให้อัตราการเติบโตของการลงทุนภาคเอกชนมีค่ามากกว่าการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เนื่องจากทุนต่างประเทศที่ใช้ในการลงทุนนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการลงทุนทั้งหมดเงินทุนส่วนใหญ่ได้มาจากตลาดการเงินในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการที่เป็นการร่วมลงทุน (Joint Venture) แต่ในกรณีที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของ

¹ Karel Jansen, "The Macroeconomic Effect of Direct Foreign Investment : The Case of Thailand," *World Development* 23 (No. 2, 1995) : 103-210.

100% นั้น เงินทุนที่มาจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการลงทุน นอกจากนี้แล้วเขายังพบอีกว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามามีปัจจัยการผลิตที่ประเทศไทยมีมาก เช่น แรงงาน เงินทุน ซึ่งจะเป็นการแย่ง (Crowding-out) การลงทุนภายในประเทศ เนื่องจากนักลงทุนต่างชาติจะได้รับการพิจารณาจากผู้ให้สินเชื่อในประเทศไทยว่ามีความน่าเชื่อถือมากกว่า และยังมีความเสี่ยงในการชำระคืนน้อยกว่า นักลงทุนชาวไทย

ในอีกแง่หนึ่งนั้นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีส่วนในการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในประเทศทั้งการลงทุนของภาครัฐบาลและการลงทุนของภาคเอกชน ในกรณีที่ตลาดสินเชื่อในประเทศเกิดการตึงตัว เงินทุนจากต่างประเทศก็จะเข้ามาลดความกดดันของตลาดสินเชื่อในประเทศไทยอาจจะเข้ามาในรูปแบบการร่วมลงทุน หรือในรูปแบบของการกู้ยืมจากต่างประเทศ ซึ่งทางภาครัฐบาลกู้ยืมเพื่อใช้ในการจุนจุนการขาดดุลของรัฐบาล แสดงให้เห็นว่าถึงแม้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เน้นการส่งออกเข้ามาแย่งการใช้ทรัพยากรภายในประเทศก็ตาม แต่ก็มีส่วนช่วยให้การลงทุนในประเทศมีการเติบโตส่งผลดีต่อรายได้ประชาชาติและเพิ่มการจ้างงานในประเทศไทย

การศึกษาผลต่อรายได้ประชาชาติ ซึ่ง Karel Jansen พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่งผลดีต่อรายได้ประชาชาติของไทย และ วรัธี รัฐกาญจน์² (2530) ได้ศึกษาโดยทำการสอบถามกับธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและเปิดดำเนินการ ในระหว่างปีพ.ศ. 2503-2538 จำนวน 447 ราย โดยใช้แบบสอบถามของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) พบว่าการลงทุนโดยตรงจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ก่อให้เกิดผลดีต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทยสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและกลุ่มประเทศอาเซียน โดยดูจากมูลค่าเพิ่มภายในประเทศต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด เพราะว่าการลงทุนดังกล่าวเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานและวัตถุดิบในประเทศมาก ทำให้ต้องจ่ายค่าจ้าง เงินเดือนและค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตให้แก่คนในประเทศ ส่งผลให้มูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Domestic Value Added) มีสัดส่วนที่สูง สอดคล้องกับผลที่ได้จากการศึกษาของ นนทร์ พุกบุญมี³ (2535) ได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกับวิธีการศึกษาของ วรัธี รัฐกาญจน์ แต่ว่านนทร์ พุกบุญมี ศึกษาผลกระทบต่อรายได้จากการลงทุนในอุตสาหกรรม

² วรัธี รัฐกาญจน์, ลักษณะและผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทย : ศึกษากรณีการลงทุนจากกลุ่มประเทศพัฒนา กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ และกลุ่มประเทศอาเซียน . (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530) หน้า 36-62 .

³ นนทร์ พุกบุญมี, การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ . (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารศาสตร์, 2535) หน้า 70-95 .

อิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น โดยทำการสอบถามกิจการจำนวน 20 กิจการที่เป็นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปี พ.ศ. 2533-2534 เป็นการศึกษาแบบพรรณนา (Descriptive Analysis)

การศึกษามูลค่าเพิ่มของ นนทบุรี พุกนุญมี (2535) ใช้วิธีการศึกษา⁴ ดังต่อไปนี้

กำหนดให้ $VAT =$ มูลค่าเพิ่มทั้งหมด (Total Value Added)

$VAD =$ มูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Domestic Value Added)

$VAF =$ มูลค่าเพิ่มของต่างประเทศ (Foreign Value Added)

$Y =$ มูลค่าผลผลิตทั้งหมด

ดังนั้น $VAT = VAD + VAF$

มูลค่าเพิ่มทั้งหมด เท่ากับ มูลค่าผลผลิตทั้งหมด

$VAT = Y$

$Y = VAD + VAF$

$VAD = Y - VAF$

มูลค่าเพิ่มภายในประเทศได้แก่ ค่าวัตถุดิบในประเทศ ค่าจ้าง เงินเดือนและสวัสดิการ ค่าเช่า ค่าดอกเบี้ย ค่าภาษีที่จ่ายให้กับรัฐบาล และกำไรสุทธิ ตามสัดส่วนการถือหุ้นของคนในประเทศ

มูลค่าเพิ่มของต่างประเทศได้แก่ ผลรวมของค่าวัตถุดิบนำเข้า ค่าจ้าง เงินเดือนและสวัสดิการของชาวต่างประเทศ ค่าดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ค่าเสื่อมราคา และกำไรสุทธิ ตามสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างประเทศ

นนทบุรี พุกนุญมี (2535) พบว่าการลงทุนจากกลุ่มที่ชาวญี่ปุ่นมีสัดส่วนการถือหุ้นก่อให้เกิดผลดีต่อรายได้ประชาชาติของไทยสูงสุดโดยดูจากมูลค่าเพิ่ม เหมือนกับวิธีการของ วัชรวิฑูรย์ (2530) แต่ว่านนทบุรี พุกนุญมี (2535) ยังศึกษาถึงสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มภายในประเทศต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมดอีกด้วย ซึ่ง วัชรวิฑูรย์ (2530) ยังให้เหตุผลที่การลงทุนจากกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มภายในประเทศต่ำ เพราะส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนและเทคโนโลยีมาก ส่วนการลงทุนจากกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นมีการลงทุนจำนวนน้อย เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดเล็กและอุตสาหกรรม

⁴ Tambunlertchai S. , Japanese and American Investment in Thailand's Manufacturing Industries : An Assessment of Their Relative Economic Contribution to the Host Country . Tokyo 1977 : Institute of Developing Economics . pp.16-65 .

การเกษตรซึ่งก่อให้เกิดผลต่อรายได้ประชาชาติน้อย

นอกจากนี้ก็ยังมีการศึกษาอื่น ๆ อีก ที่ได้ผลการศึกษาล้ายคลึงกันดังเช่น การศึกษาของ Khoontong Intarathal⁵ ได้ทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจาก 3 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมโลหะ และอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในปี พ.ศ. 2515 พบว่าการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรม ที่ได้รับการส่งเสริมจะมีการใช้ทรัพยากรบางอย่างในประเทศแต่ก็มีหลายอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศจำนวนมาก เช่นเดียวกับการศึกษาของ วิวัฒน์ชัย อัคถากร⁶ (2518) ซึ่งพบว่ามีการใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบของประเทศที่เข้าไปลงทุน (Resource Securing Oriented Type) และยังมีการส่งวัตถุดิบกลับไปยังประเทศญี่ปุ่น เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมบางประเภทของญี่ปุ่น

สำหรับผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อดุลการชำระเงินนั้น ผลที่ได้จากการศึกษาที่ได้ของ Karel Jansen (1995) พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เน้นการส่งออกนั้นมีการพึ่งพาการนำเข้ามากด้วยเช่นกัน โดยมีสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าต่อ GDP จาก 25% ในปี 1985 เป็น 40% ในปี 1991 ส่วนการส่งออกมีมูลค่ามากและมีสัดส่วนต่อ GDP มากด้วยเช่นกันแต่ถึงกระนั้นก็ตามดุลบัญชีเดินสะพัดยังคงเกิดการขาดดุลเช่นเดิม ซึ่งการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดนี้ได้รับการจุน (Finance) จากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการกู้ยืมของภาคเอกชนจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการจุนในรูปแบบหลังมากกว่ารูปแบบแรก

ถึงแม้ว่าผู้ลงทุนชาวต่างประเทศจะลงทุนในโครงการที่ก่อให้เกิดกำไร แล้วส่งกำไรบางส่วนนั้นกลับประเทศเดิมส่งผลให้บัญชีเดินสะพัดขาดดุลก็ตาม แต่ Karel Jansen (1995) ยังพบข้อดีของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และลักษณะของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในระยะหลังนี้ คือ ประเทศไทยมีสภาวะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น โดยจะลดการส่งเงินกลับประเทศเดิมแต่นำเงินนั้นลงทุนในรูปแบบของหุ้นทุน (Equity) แทน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศด้วยซึ่งข้อดีที่ Karel Jansen (1995) พบในประเด็นหลังนี้เอง ที่ขัดกับผลศึกษาของ Khoontong Intarathal (1974) ได้ให้เหตุผลของการขาดดุลการชำระเงินว่า เงินทุนที่ลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้ทำการศึกษานั้น ส่วนใหญ่เป็นเงินทุนจากต่างประเทศเมื่อมีกำไรก็ต้องส่งกลับประเทศแม่เช่น

⁵ Khoontong Intarathal, The Impact of Direct Private Foreign Investment on Industrialization of Thailand. Ph.D. Dissertation University of Illinois, 1974, pp.68-126.

⁶ บทบาทของการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทย. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนส์, 2518), หน้า 23-65.

การศึกษานั้น ส่วนใหญ่เป็นเงินทุนจากต่างประเทศเมื่อมีกำไรก็ต้องส่งกลับประเทศแม่เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ จูลซีฟ ชินวรรณโน และสมศักดิ์ แด้มบุญเลิศชัย⁷ (1980) พบว่าโครงสร้างการลงทุนของบริษัทชาวญี่ปุ่นมีการใช้ปัจจัยทุนสูงซึ่งมีผลทำให้ดุลการชำระเงินเลวลงและยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภรณี กาญจนะพังคะ⁸ (2521) ซึ่งทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากบริษัทที่ใช้เป็นตัวอย่าง 69 บริษัท ในปี พ.ศ.2517-2518 พบว่า การลงทุนในธุรกิจร่วมทุนไทย - ญี่ปุ่น มีผลต่อการส่งออกน้อยมากและบริษัทร่วมทุนดังกล่าว ส่วนใหญ่แล้วจะสั่งซื้อเครื่องจักรกลจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ผลการศึกษาที่ได้ของภรณี กาญจนะพังคะ (2521) มีส่วนสนับสนุนผลการศึกษาของ Suthy Prasartset⁹ (1981) ว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นธุรกิจที่นำชิ้นส่วนเข้ามาประกอบภายในประเทศ แสดงให้เห็นว่าการเข้ามาลงทุนของชาวญี่ปุ่นในไทยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นมากกว่าส่งออกไปขายยังตลาดโลก ซึ่ง Khoontong Intarathai (1974) ก็ได้สนับสนุนเพิ่มเติมอีกว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีส่วนอย่างมากในการทดแทนการนำเข้า และจากการศึกษาของภรณี กาญจนะพังคะ (2521) ยังพบว่า มีค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่ต้องจ่ายให้กับชาวต่างประเทศได้แก่ รายการเงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส ให้แก่คนงานต่างประเทศ ค่าเสื่อมราคาคอกเบี้ยเงินกู้ต่างประเทศ ตลอดจนค่าเทคนิควิทยากร ส่งผลให้ดุลการชำระเงินขาดดุลเนื่องจากการไหลเข้าของทุนมีจำนวนน้อยกว่าการไหลออกของเงินทุน

ส่วนผลกระทบที่มีต่อการจ้างงานนั้น Khoontong Intarathai (1974) พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้ผลในด้านนี้เล็กน้อย เนื่องจากเป็นแรงงานไร้ฝีมือซึ่งอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมมีการจ้างงานเพียงร้อยละ 0.7 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภรณี กาญจนะพังคะ (2521) ที่พบว่ามีผลต่อการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมน้อย

ผลการศึกษาต่อการจ้างงานข้างต้นขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Karel Jansen (1995) การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและ วัชรวิ รัชฎาภรณ์ (2530) พบว่าการลงทุนจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ มีส่วนทำให้การจ้างงานในประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่าการลงทุนจากกลุ่ม

⁷ จูลซีฟ ชินวรรณโน และสมศักดิ์ แด้มบุญเลิศชัย . "การลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยและแนวโน้มในทศวรรษ 1980 " ความสัมพันธ์ไทยญี่ปุ่นศึกษา ทดลองก่อตั้งด้านศึกษาญี่ปุ่น . สถาบันญี่ปุ่นศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2526 หน้า 25-34 .

⁸ ภรณี กาญจนะพังคะ . ธุรกิจร่วมทุนในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจร่วมทุนญี่ปุ่น-ไทย . (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2521) , หน้า 18-75 .

⁹ Suthy Prasartset , " Globalization and Recent Trend of Japan Firms Direct Investment in Thailand and Its Impacts ." Chulalongkorn Journal of Economics 7 (January 1995) : 55-75 .

ประเทศที่พัฒนาแล้วและกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการศึกษาของ
นันทิธร พุกบุญมี (2535) ปรากฏว่าการลงทุนจากต่างประเทศมีผลให้เกิดการจ้างงานใน
ประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย